

PAPIESKI INSTYTUT STUDIÓW KOŚCIELNYCH

Zespół nr 22

**Spuścizna rodziny Siemiradzkich
1852-1973**

Inwentarz

Praca zbiorowa

Rzym 2017

Wstęp

Henryk Siemiradzki, polski malarz, wybitny przedstawiciel akademizmu urodził się 24 października 1843 r. w majątku Pieczeniogi niedaleko Charkowa. Jego rodzicami byli Hipolit i Michalina z Pruszyńskich. Ojciec służył jako oficer w armii rosyjskiej. Siemiradzki został wychowany w polskiej tradycji katolickiej i przez całe życie czuł się Polakiem. Po ukończeniu Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Charkowskiego, w 1864 r. rozpoczął studia malarskie na Akademii Sztuk Pięknych w Petersburgu, które ukończył w 1871 r. i uzyskał 6-letnie stypendium rządowe. W tym czasie postanowił wyjechać do Monachium. Po drodze odwiedził po raz pierwszy w życiu Kraków. W Monachium spotkał wielu polskich malarzy, a wśród nich m.in. Józefa Brandta i Stanisława Witkiewicza. W 1872 r. po krótkim pobycie w Dreźnie wyjechał do Włoch. Zwiedził Wenecję, Florencję, Neapol. Ostatecznie zamieszkał na stałe w Rzymie. W 1873 r. ożenił się ze swoją 18-letnią kuzynką Marią Pruszyńską. Mieli czworo dzieci: Bolesława, Kazimierza, Leona i Wandę. W Rzymie zbudował własną willę przy via Gaeta. Rzymski dom Siemiradzkiego stał się żywym ośrodkiem kultury polskiej i miejscem spotkań wielu rodaków przybywających do tego miasta, m.in. odwiedzili go Henryk Sienkiewicz i Ignacy Paderewski. W swojej pracowni gościł kilkakrotnie królową Włoch Małgorzatę i brata cara Rosji. Siemiradzki po osiedleniu się w Rzymie nadal utrzymywał kontakty z Akademią Petersburską. W 1873 r. uzyskał tytuł akademika, a w 1877 tytuł profesora, od 1889 należał do Rady Akademii. W uznaniu dla jego twórczości przyznano mu członkostwo w najbardziej prestiżowych europejskich instytucjach artystycznych, m.in.: Akademii Sztuki w Berlinie, Akademii Sztuk Pięknych w Sztokholmie, Akademii św. Łukasza w Rzymie oraz Académie des Beaux-Arts w Paryżu (jako drugiemu Polakowi po Janie Matejce). Artysta odnosił także sukcesy i zdobywał wyróżnienia na wielu międzynarodowych wystawach sztuki, m.in. w Rzymie, Paryżu, Wiedniu, Berlinie i Petersburgu. W 1878 r. za obraz „Wazon czy kobieta” został odznaczony złotym medalem na Wystawie Powszechnej w Paryżu, a także francuską Legią Honorową. Mieszkając w Rzymie wielokrotnie przyjeżdżał do Polski, najczęściej w związku z prezentacją obrazów na wystawach w Krakowie, Warszawie, Lwowie, a także w Petersburgu. W 1879 r. podczas krakowskiego jubileuszu Józefa Ignacego Kraszewskiego ofiarował Muzeum Narodowemu w Krakowie swój monumentalny obraz „Pochodnie Nerona”. Był autorem wspaniałej malowanej kurtyny wykonanej dla Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie w 1894 r. W 1884 r. kupił dworek w Strzałkowie koło Radomska, gdzie przez wiele lat spędzał, wraz z rodziną, letnie wakacje. Zmarł w 1902 r. W uznaniu dla jego talentu artystycznego oraz zasług w rozsławianiu imienia Polski w świecie został pochowany w krypcie zasłużonych na krakowskiej Skałce. Henryk Siemiradzki był kawalerem Orderu Korony Włoskiej, Orderu św. Stanisława III klasy, komandorem Orderu Świętych Maurycego i Łazarza. Twórczość Siemiradzkiego reprezentuje nurt akademizmu. Malarza od wczesnej młodości fascynował świat antyku. Najczęściej przedstawiał życie Rzymian z okresu wczesnego cesarstwa („Antoniusz i Kleopatra”; „Taniec wśród mieczów”, „Sąd Parysa”). Sięgał także do epoki starożytnej Grecji („Fryne na święcie Posejdona w Eleusis”), podejmował również motywy biblijne, przeważnie ujęte narracyjnie sceny z życia Chrystusa („Chrystus u

Marii i Marty", "Chrystus nauczający dzieci"). Malował ponadto dzieła o tematyce alegorycznej ("Apoteoza Kopernika"), sporadycznie portrety ("Portret Ludwika Wodzickiego", "Portret Aleksandra Stankiewicza"), sceny ze współczesnego życia włoskiej prowincji, często osnute wokół tematyki życia klasztornej ("Z pociechą i pomocą", "W klasztornej ciszy", "Z wiatykiem") oraz niewielkie pejzaże. Siemiradzki łączył skłonność do teatralnej aranżacji scen, malowniczości krajobrazu oraz idealizacji postaci z wyczuciem w odtwarzaniu efektów powietrza, światła i zależnej od niego zmienności barw. Posiadał także wybitny zmysł dekoracyjny uwidoczniiony w wystudiowanych układach scen figuralnych, w nasyconych barwach, w płynnych liniach konturu oraz w ekspresyjnej grze światła słonecznego. Z zamiłowaniem przedstawiał piękno architektury antycznych świątyń i pałaców, ubogacał kompozycje swoich obrazów bogactwem starożytnych rzeźb, ozdobnych sprzętów oraz przedmiotów zbytku.

Bolesław Siemiradzki urodzony w 1874 r. ukończył wyższą szkołę rolniczą oraz Politechnikę w Berlinie, pracował jako chemik na uniwersytecie we Fryburgu.

Leon Siemiradzki (1883-1976) był najmłodszym spośród czworga dzieci Henryka Siemiradzkiego. Podobnie jak ojciec był malarzem oraz tłumaczem przysięgłym. W okresie międzywojennym pełnił funkcję sekretarza Poselstwa RP w Rzymie.

Wanda Siemiradzka, córka (1878-1962) 1. v. Wilkońska, 2. v. Przyjemska.

Przechowywana w Papieskim Instytucie Studiów Kościelnych spuścizna rodziny Siemiradzkich została przekazana przez członków rodziny artysty. Głównymi aktotwórcami zespołu są: Henryk Siemiradzki, jego żona Maria z Pruszyńskich Siemiradzka oraz ich dzieci: Bolesław, Leon i Wanda. Na spuściznę aktową składają się w większości listy Henryka Siemiradzkiego i jego żony do dzieci i rodziny oraz listy Leona Siemiradzkiego i jego żony Stanisławy do różnych osób. Liczną grupę stanowią także kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych. Spuścizna była porządkowana przez różne osoby. Ostateczny kształt zespołowi został nadany w 2017 r. przez dr Lidię Potykanowicz-Sudę i Mariolę Szaleniec. Prace polegały na zweryfikowaniu zawartości poszczególnych teczek, podzieleniu ich na tomy, ujednoliceniu tytułów oraz dat skrajnych. W trakcie czynności starano się zachować układ pierwotnie nadany, polegający na ułożeniu listów w grupy, a w ramach grup chronologicznie. Na końcu spuścizny umieszczono materiały kartograficzne (mapy i plany miast), wycinki prasowe i zaproszenia, a także bogaty zbiór negatywów szklanych i celuloidowych oraz slaidów celuloidowych z lat 1903-1966, w ilości 4067 sztuk. Opracowany zespół liczy 66 jednostek inwentarzowych tj. 4132 jednostek archiwalnych, co stanowi 4,50 mb., pochodzących z lat 1852-1973.

Mariola Szaleniec

Bibliografia:

Źródła

Papieski Instytut Studiów Kościelnych, Zespół nr 22: Spuścizna rodziny Siemiradzkich 1852-1973, sygn. 1-66.

Opracowania

Dużyk J., *Siemiradzki. Opowieść biograficzna*, Warszawa 1986.

Król A., *Henryk Siemiradzki (1843-1902)*, Stalowa Wola 2007.

Metodyka pracy archiwalnej, red. S. Nawrocki, S. Sierpowski, Poznań 2001.

Wytyczne Archiwum Polskiej Akademii Nauk opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych, oprac. H.

Dymnicka-Wołoszyńska, Z. Kolankowski, Warszawa 1990.

Sygn.	Tytuł	Daty	Opis j.a.	Uwagi
1	Listy Henryka Siemiradzkiego do rodziców Hipolita i Michaliny	1852-1893	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 603	
2	Listy Henryka Siemiradzkiego do rodzeństwa: Marii i Michała	1868-1880	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 13	
3	Listy Marii z Pruszyńskich Siemiradzkiej do Michaliny i Hipolita Siemiradzkich	1873-1893	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 195	
4	Listy Marii z Pruszyńskich Siemiradzkiej do siostry Henryka Siemiradzkiego – Marii	1875-1833	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 26	
5	Listy Henryka i Marii Siemiradzkich do syna Bolesława	1884-1904	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 402	
6	Listy Marii Siemiradzkiej do syna Bolesława	1904-1913	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 254	
7	Listy Bolesława i Wandy Siemiradzkich do babki Michaliny Siemiradzkiej	1881-1893	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 40	
8	Listy do Bolesława Siemiradzkiego od różnych osób	1878-1912	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 90	
9	Listy Henryka i Marii Siemiradzkich do syna Leona, t. 1	1894-1902	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 231	
10	Listy Henryka i Marii Siemiradzkich do syna Leona, t. 2 [k. 232-336]	1906-1906	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 105	
11	Listy Henryka i Marii Siemiradzkich do syna Leona, t. 3 [k. 337-481]	1907-1909	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 145	
12	Listy Henryka i Marii Siemiradzkich do syna Leona, t. 4 [k. 482-818]	1910-1915	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 337	
13	Listy Marii Siemiradzkiej do syna Leona, t. 1	1903-1904	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 163	
14	Listy Marii Siemiradzkiej do syna Leona, t.2 [k. 164-326]	1905-1905	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 163	
15	Listy Marii Siemiradzkiej do Leona i Stanisławy, t. 1	1910-1916	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 202	
16	Listy Marii Siemiradzkiej do Leona i Stanisławy, t. 2 [203-518]	1917-1917	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 316	
17	Listy Marii Siemiradzkiej do Leona i Stanisławy, t. 3	1917-1919	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 138	
18	Listy Marii Siemiradzkiej do Leona i Stanisławy, t. 4	1920-1927	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 365	

19	Listy Marii Siemiradzkiej do Leona i Stanisławy, t. 5 [366-582]	1928-1931	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 217
20	Listy Marii Siemiradzkiej do Leona i Stanisławy, t. 6 [583-704]	1932-1936	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 122
21	Listy Bolesława Siemiradzkiego do brata Leona	1895-1914	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 237
22	Listy Stanisławy Siemiradzkiej do męża Leona i rodziny, t. 1	1902-1915	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 463
23	Listy Stanisławy Siemiradzkiej do męża Leona i rodziny, t. 2 [k. 464-800]	1913-1916	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 337
24	Listy Stanisławy Siemiradzkiej do męża Leona i rodziny, t. 3 [k. 801-1010]	1916-1938	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 210
25	Listy Michała i Anny Siemiradzkich do Leona Siemiradzkiego	1893-1940	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 105
26	Listy do Leona i Stanisławy Siemiradzkich od różnych osób, t. 1: A – Kor	1896-1949	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 143
27	Listy do Leona i Stanisławy Siemiradzkich od różnych osób, t. 2: Kr – Ku [k. 144-365]	1896-1947	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 222
28	Listy do Leona i Stanisławy Siemiradzkich od różnych osób, t. 3.: L – Se [k. 366-524]	1896-1949	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 159
29	Listy do Leona i Stanisławy Siemiradzkich od różnych osób, t. 4: Si – Zu [k. 525-644]	1897-1948	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 120
30	Listy do Stanisławy Kudrewicz-Siemiradzkiej od różnych osób, t. 1: A – Kl	1917-1946	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 31
31	Listy do Stanisławy Kudrewicz-Siemiradzkiej od różnych osób, t. 2: Kog [k. 32-333]	1903-1955	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 302
32	Listy do Stanisławy Kudrewicz-Siemiradzkiej od różnych osób, t. 3: Kol – Kud [k. 333a-503]	1898-1947	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 170
33	Listy do Stanisławy Kudrewicz-Siemiradzkiej od różnych osób, t. 4: L – Z [k. 504-614]	1907-1943	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 111
34	Listy Wandy Siemiradzkiej do braci Bolesława i Leona, t. 1	1884-1907	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 381
35	Listy Wandy Siemiradzkiej do braci Bolesława i Leona, t. 2 [k. 382-608]	1928-1956	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 227
36	Listy Leona Siemiradzkiego do dziadków, rodziców, rodzeństwa, żony i krewnych, t. 1	1896-1902	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 319

37	Listy Leona Siemiradzkiego do dziadków, rodziców, rodzeństwa, żony i krewnych, t. 2 [k. 320-611]	1902-1906	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 292
38	Listy Leona Siemiradzkiego do dziadków, rodziców, rodzeństwa, żony i krewnych, t. 3 [612-892]	1907-1911	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 281
39	Listy Leona Siemiradzkiego do dziadków, rodziców, rodzeństwa, żony i krewnych, t. 4 [k. 893-1068]	1912-1918	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 176
40	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 1	1926-1927	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 66
41	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 2 [k. 67-233]	1928-1929	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 167
42	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 3 [k. 234-435]	1930-1932	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 202
43	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 4 [k. 436-635]	1933-1936	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 200
44	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 5 [k. 636-827]	1937-1943	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 192
45	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 6 [k. 828-1119]	1944-1951	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 292
46	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 7 [k. 1120-1282]	1952-1954	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 163
47	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 8 [k. 1283-1445]	1955-1956	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 163
48	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 9 [k. 1446-1619]	1957-1958	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 173
49	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 10 [k. 1620-1779]	1959-1960	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 160
50	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 11 [k. 1780-1961]	1961-1963	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 182
51	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 12 [k. 1962-2042]	1964-1965	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 81
52	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 13 [k. 2043-2090]	1966-1967	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 48
53	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 14 [k. 2091-2133]	1968-1969	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 43
54	Kopie listów Leona Siemiradzkiego do rodziny, krewnych i innych osób, t. 15 [k. 2134-2157]	1970-1973	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 24

55	Zbiór korespondencji rodziny Siemiradzkich z różnymi osobami	1889-1931	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 62
56	Listy Anna Wieliczko do Marii Prószyńskiej, Bolesława i Leona Siemiradzkich	1880-1900	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; pol.; k. 34
57	Korespondencja Leona Siemiradzkiego z Muzeum Sztuki w Łodzi	1969-1970	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.; k. 18
58	Dziennik Wandy Siemiradzkiej z podróży po Europie	1928-1930	akta luźne; stan dobry; italika; maszynopis; pol.; k. 77
59	Notatki Stanisławy Kudrewicz z wykładów na kursach gospodarczych w Chyliczkach	1911-1912	poszyt; stan dobry; italika; 4 zeszyty rękopis; pol.
60	Dziennik Leona Siemiradzkiego z podróży po Włoszech	brak daty	akta luźne; stan dobry; italika; rękopis; niem.
61	Notatki Leona Siemiradzkiego dot. statków	brak daty	poszyt; stan dobry; italika; rękopis; ang.
62	Powiadomienia, zaproszenia, obrazki religijne	1953-1967	akta luźne; stan dobry; italika; druk; ang., wł.
63	Zbiór wycinków prasowych dot. głównie miejscowości górskich w Europie		akta luźne; stan dobry; italika; druk; niem.
64	Zbiór map geograficznych dot. różnych części Europy	1912-1935	akta luźne; stan dobry; italika; druk; niem.
65	Zbiór map i planów z różnych części świata	1901-1960	akta luźne; stan dobry; italika; druk; ang.
66	Zbiór negatywów szklanych i celuloidowych oraz slajdów celuloidowych [4067 sztuk]	1903-1966	stan dobry; fotokopia

Ogólna liczba pozycji: 66

Rzym 2017

dr Lidia Potykanowicz-Suda
Mariola Szaleniec